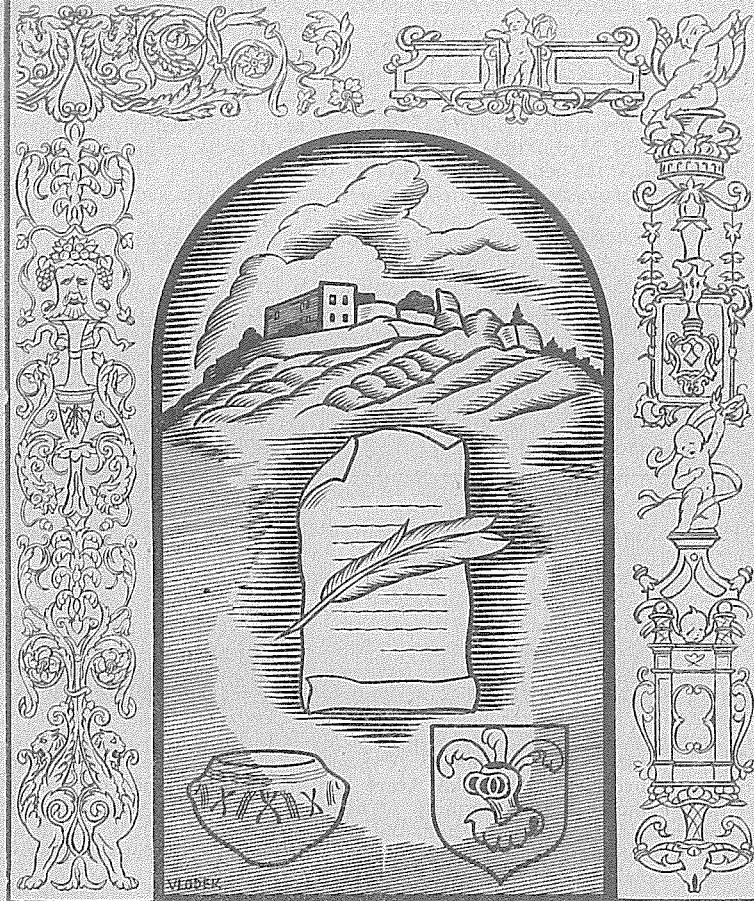

ZÁHORSKÁ KRONIKA

ZÁHORSKÁ KRONIKA

Vlastivědný sborník Záhoří, Poběčví a Oderských hor.

Ročník XXV.

Září 1947.

Číslo 1.

Vychází každý měsíc mimo prázdniny v Hranicích. — Odpovědný zástupce listu Antonín Frel v Dolním Újezdě u Lipníka n. Bečvou. Nákladem Okresní osvětové rady v Hranicích. — Tiskem knihtiskárny Jar. Strojila v Přerově.

Obsah 1. čísla: Kpt. Vojnar: Bylo jich 260. — Jaroslav Očenášek: Slezskoplatěnické pohřebiště v Kelci. — *Drobné zprávy:* Archiválie pro Záhoří v Zem. museu v Opavě. (A. T.) — Osmdesátiny Dra. M. Remeše. — Sedmdesátiny prof. J. Mráčka. — *Literatura o našem kraji.* (-a.) — *Vlastivědná besídka mládeže:* Jak Hraničtí r. 1772 vyzrálí na Prusy. (Podle J. H. A. Gallaše.) — Tisíc let starý tis v Uhřinově. — Naši tetička Tonka. (Podle Jos. Jakše.) — Certova studně na Helfštýně. (Is. Kahlig.) — Ohnívý pes. (Z Hradčan.)

Záhorská kronika vychází každý měsíc mimo prázdniny. — Ročně 10 čísel, roční předplatné 30 Kčs. Placení se děje složnimi listky šek. úradu č. M. - 116.900. Vydává Okresní osvětová rada v Hranicích. — Užívání novinových poštovních známek povoleno výnosem ředitelství pošti v Brně ze dne 7. prosince 1946, č. I A - 4-2370-0: 146.212.

Vedoucí redakce: Antonín Frel, Dolní Újezd u Lipníka n. Bečvou, jemuž budete též zasílány příspěvky.

Redakční sbor: B. Hajzner, B. Indra, Jan Krumplovič, M. Skácelík, Dr Jos. Stojan a Dr Bohuš Vybiral.

Sirší redakční kruh: Antonín Brňák, Frant. Dumbrovský, Marie Ebnarová, Karel Koch, Frant. Michalica, Jaroslav Očenášek, Josef Skříčil, Antonín Souček, Jaroslav Stranc, Frant. Sustek, Dr Artur Závodský, O. Zbořilová a Boh. Zdráhalá.

Administrace: Okresní osvětová rada v Hranicích.

Obálku navrhl akad. malíř a sochař Ladislav Vlodek.

Z redakce.

Posíláme vlastivědný sborník Záhorská kronika po dvacátépaté na pouť do rodin Záhoří, Poběžví a nově do Oderských hor. Ač kritika posuzuje jeho obsah příznivě, chceme letos pečovat o zvýšení úrovně sborníku jak po stránce obsahové, tak i obrázkové. Vítáme k nové práci všechny ochotné a nadšené spolupracovníky časopisu. Jejich úkol vyplývá z naznačeného obsahu 24 ročníků Z. k. Vedle vážných článků vlastivědných, chceme však též přinášet i lehčí četbu pro mládež. Zavádíme přílohu »*Vlastivědná besídka mládeže*«, jež bude vložena na 4 stránkách v každém čísle. Tato příloha je vydávána za spolupráce *Okresního pedagogického sboru v Hranicích*. V ní rádi uveřejníme také příspěvky mládých čtenářů. Vážené učitelstvo žádáme, aby nám posílalo dobré práce žákovské, které postupně uveřejníme. Zařazujeme na obálku Záhorské kroniky »*Hádankářský kontek*« v naději, že probudíme zájem o českou hádanku a že všechni její mladí čtitelé a přátelé s chutí mohou se věnovat této ušlechtilé zábavě. Nové hádanky zasílejte redakci Z. k. v Dol. Újezdě u Lipníka n. B.

Z administrace.

Našim odběratelům předkládáme 1. číslo XXV. ročníku Z. k. v pevné důvěře, že zůstanou nebo se stanou našimi odběrateli.

Pánům ředitelům a správcům škol, P. T. učitelským sborům:

Těšíme se, že přispějete ku pomoci a rozšíření Z. k. v hojně míře mezi mládeží. Při hromadném odběru ve školách na 10 výtisků jeden výtisk zdarma. Do 15. září t. r. oznamte administraci Z. k. v Hranicích kolik výtisků budete v celé škole odebírat. — Kdo dluhuje za minulý ročník, žádá se, aby vyrovnal účet co nejdříve.

ZÁHORSKÁ KRONIKA

Vlastivědný sborník Záhoří, Poběžví a Oderských hor.

Ročník XXV.

Září 1947.

Číslo 1.

»Váš odkaz bude mravním obsahem při výchově budoucích důstojníků.«

(Heslo, které pronesl velitel vojenské akademie v Hranicích, brigádní generál J. Květoň, při poklepu na základní kámen.)

§

Kpt. Vojnar:

Bylo jich 260.

Motto: Neplačte nad námi, ale učiňte skutkem to, zač jsme bojovali.

Brig. gen. J. Květoň.

Hranická vojenská akademie vychovala naši armádě mnoho důstojníků. 1. června 1947 vzpomínali tam těch absolventů, kteří padli nebo byli umučeni v uplynulé válce.

260 jich bylo, kdož padli za vlast, aby tato mohla svobodně žít. Věrni své vojenské přísaze, zúčastnili se boje proti uchvatiteli na všech frontách zahraničních a na frontě domácí.

Jejich výchova ve vojenské akademii byla správná. Její duch se osvědčil, když národu bylo nejhůře, když stál na samém okraji své záhuby.

Zdroj z něhož čerpali svoji neohroženost, své vědomí, byla tradice husitská, se svým »Nepráťel se nelekejte, na množství nehledte«. Příkladem v jejich bojovém úsilí byl boj našich legií za první světové války. To byly prameny jejich vskutku činorodého vlastenectví. Toto je síilo v nerovném boji, v němž nakonec položili i svoje životy.

Jejich oběti ukazují na zdravé jádro našeho lidu, z jehož středu vyšli. Byli to opravdu ti nejlepší z nejlepších.

Avšak toto byli absolventi vojenské akademie. Nemluvíme o ostatních důstojnících ani o našich důstojnících založních, kteří nejsou v tomto počtu. Tato fakta svědčí o tom, že náš důstojnický sbor plnil řádně, ve své převážné většině, svoji dějinnou úlohu.

Hranická akademie vděčně vzpomíná svých padlých druhů. Staví jim na památku pomník, jenž zvěční jejich hrdinství. Avšak vše by vyznělo naprázdno, kdyby jejich duch nezůstal v nás. My, kteří jsme přežili tuto Golgotu našeho národa, musíme udržovat a rozvíjet tyto kvality dále. Jejich oběti musí se stát symbolem a vodítkem při výchově nových důstojníků.

Hranická akademie získává krásnou tradici. A tato tradice znamená pocit velké zodpovědnosti při výchově jejich nástupců. Znamená pracovat ještě usilovněji. Znamená střežit svobodu, za kterou oni bojovali a padli.

Závaznost toho všeho výstižně vyjádřil velitel vojenské akademie ve svém projevu při kladení zakladního kamene, kdy řekl:

»Ve výchově důstojnického dorostu budeme pokračovat v duchu těch tradic, které národ udržely a které národu umožnily vydat ze sebe hrdiny takové, jako jsou námi dnes vzpomínání padlí a umučení absolventi vojenské akademie.

Budeme důstojnický dorost vychovávat v duchu husitské a legionářské tradice, aby národ v případě potřeby nalezl svojí armádu celou a bez výjimek odhodlanou k největším obětem.

Tento slib vyslovuji v plném vědomí závažnosti a odpovědnosti. Splníme jej. Nesplnění znamenalo by zneuctění památky těchto mrtvých.«

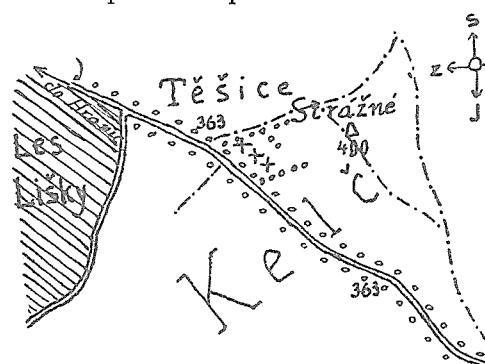
Je to slib, který vyplývá také z odkazu těchto hrdinů, odkazu, který zní: »Neplačte nad námi, ale učiňte skutkem to, zač jsme my umírali.«

Jaroslav Očenášek:

Slezskoplatěnické pohřebiště v Kelči.

(Dodatek ke článku v loňském ročníku Záhorské kroniky.)

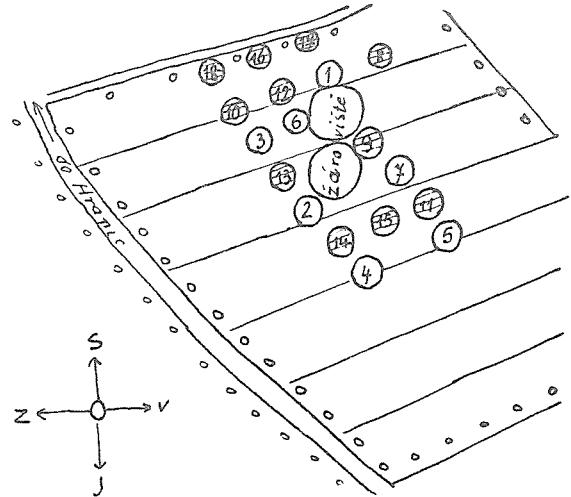
Pohřebiště slezskoplatěnické kultury v Kelči nachází se na severozápadním svahu nejvyššího kopce »Strážné« — na pozemku pana Františka Libosvára, rolníka č. 18 z Kelče.

+ Označení místa nálezu.

3. dubna r. 1945 do 12. listopadu r. 1946 — bylo nalezeno:

2 společná žároviště a zjištěno dosud 18 pohřbů, z nichž 11 bylo oráním skorem úplně porušeno a pouze ze 7 pohřbů mohl být inventář (hlavně keramický) částečně pro místní krajinské museum v Kelci zachován.

Nález jednotlivých pohřbů.

Tento však byl rovněž vlivem vlhka a mrazu, poněvadž nádoby ležely vesměs nehluboko pod povrchem, skorem nezachranitelným. Usilovnou a velmi opatrnou prací, byl však alespoň částečně zachován.

V době nálezu, t. j. začátkem dubna 1945, kdy v blízkosti nacházely se protitankové zákopy a kolem procházely německé hlídky, pracoval jsem v uvedených místech i proti zákazu zdržování se občanstva v okolí i za přeletu bombardovacích letadel spojenců až skoro do příchodu vítězné Rudé armády. Po osvobození a v r. 1946 prozkoumal jsem pak zbytek pohřebiště, které však dosud není úplně prostudováno.

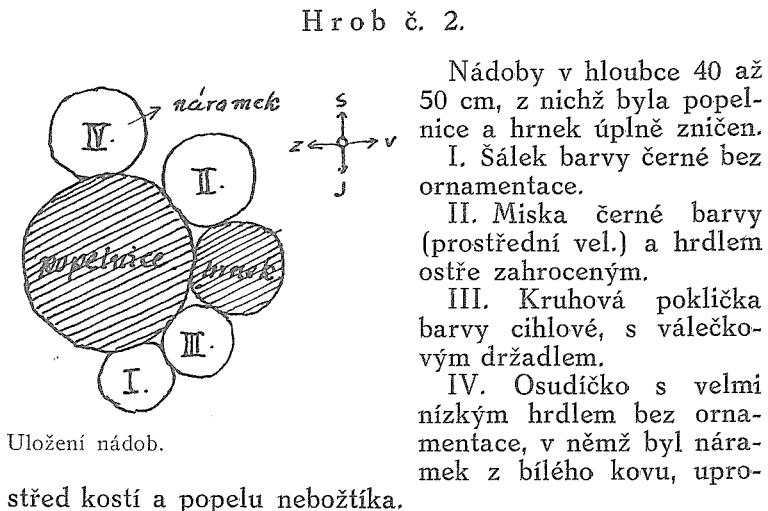
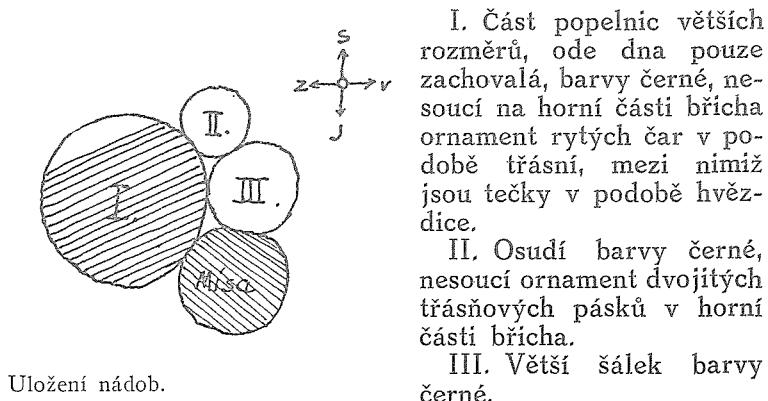
Dosavadní doklady uloženy jsou v krajinském museu města Kelče.

Inventář jednotlivých pohřbů.

(Šrafování označuje nádoby, které byly oráním či atmosferickými vlivy úplně zničeny.)

Hrob č. 1.

Nádoby v hloubce 40—60 cm oráním porušeny.

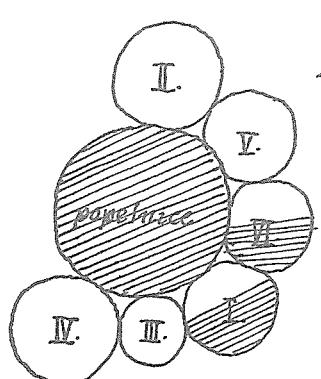

Nádoby v hloubce 40—60 cm, z nichž byla popelnice úplně rozrušena.

I. Část misky barvy černé, s dovnitř zahnutým hrдlem.

II. Hrnek s uchem barvy šedožluté (porušený) bez ornamentu, hrubého materiálu a neleštěný.

III. Šálek barvy šedožluté bez ornamentace.

Uložení nádob.

IV. Osudí červenavé barvy (tenké stěny) bez ornamentace a miskovitého tvaru.

V. Kruhovitá poklička barvy cihlové s knoflíkovitým držadlem.

VI. Část mísy s dovnitř zahnutým okrajem barvy tmavé.

Hrob č. 4.

Nádoby v hloubce 40 až 50 cm, z nichž poklička a hrnek byly úplně zničeny.

I. Velká popelnice barvy černé se 4 pupíky na lomu břicha nádoby s ornamentem kreseb 8 lidských postav ve velmi uměleckém provedení. (Unikát pohřebiště.)

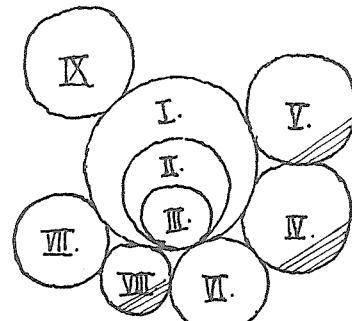
II. Malá miska barvy černé s ornamentem čárek a teček na horní části břicha.

III. Šálek miskovitého tvaru s uchem nad okraj s ornamentem dvojitého V na lomu břicha. (Upomíná na dunajský lid kultury potiské.)

IV. Menší osudíčko barvy černohnědé, bezuché, s ornamentem rýh a důlků na horní části břicha.

Hrob č. 5.

Nádoby v hloubce 50 až 60 cm, z nichž bylo možno zachovat skorem všechny nádoby. (Částečně necelé.)

Uložení nádob.

I. Popelnice barvy černé s kanelovaným ornamentem v horní části břicha a 4 pupíky pod břichem.

II. Malá miska barvy černohnědé.

III. Osudíčko (malé) bez ornamentace.

IV. Mísa barvy černé s ohrnutým okrajem dovnitř.

V. Mísa s ostře ukončeným okrajem.

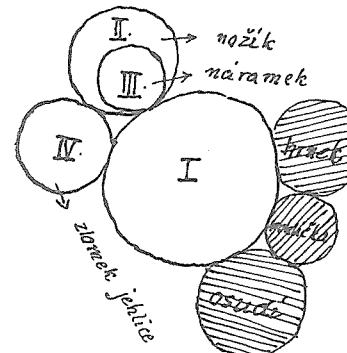
VI. Hrnek barvy cihlové s malými uchy a ornamentem jednoduchých vrypů pod okrajem, který jest mírně zahnut dovnitř.

VII. Látkovitá nádoba barvy hnědé, bombového tvaru.

VIII. Kruhovitá poklička cihlové barvy s držadlem.

IX. Osudí barvy černé s kanelovaným ornamentem.

Hrob č. 6.

Uložení nádob.

Nádoby v hloubce 40 až 50 cm, z nichž osudí, pokličky a hrnek byly úplně zničeny.

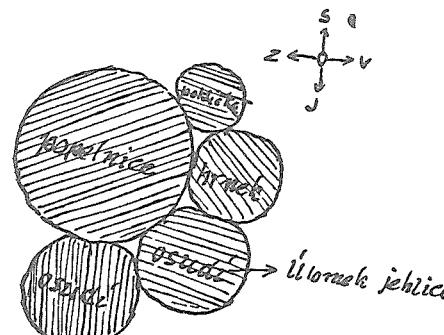
I. Popelnice černé barvy bez ornamentu se 4 pupíky pod lomem břicha, podoby baňaté.

Šálek barvy černé s ornamentem páskovým. (Nožík.)

III. Miniaturní osudíčko bez ornamentu. (Náramek.)

IV. Osudí s ornamentem páskovaným. (Zlomek jehlice.)

Hrob č. 7.

Uložení nádob.

Nádoby v hloubce 40 cm, z nichž byly všechny oránním rozrušeny, takže ze střepů nebylo možno ani jednu nádobu slepit. Ve střepech byl nalezen úlomek jehlice z bílého kovu. Ornamentace téchto nádob byla velmi chudá.

LITERATURA O NAŠEM KRAJU

Úkolem našeho sborníku je vlastivědný výzkum Záhoří a Pobečví. Je přirozené, že také v jiných časopisech i v novinách objeví se občas vlastivědné práce, vztahující se k historii našeho kraje, vyjdou i knihy o jeho životě a dějinách. Pro vlastivědného pracovníka, který chce pracovat na kterémkoliv úseku vlastivědné práce, je znalost publikované již literatury o jeho tématě, obci a pod. bezpodmínečně nutná, stejně tak měli by ji znátí místní osvětové rady a učitelstvo. Záhorská kronika bude si proto všímati v sborných zprávách vlastivědné tvorby o našem kraji, zejména pokud přináší nové poznatky. Omezíme se však jen na pouhou registraci prací s vytěčením stručného obsahu článku. O knihách přineseme jako dosud samostatné referaty.

Dnes si tu všimneme vlastivědných článků, otisklých od zastavení Záhorské kroniky r. 1941 až do konce roku 1946 ve vlastivědných časopisech sousedního Valašska a ústředním vlastivědném orgánu slezském, jež se týkají našeho kraje.

»V našem Valašsku«, sborníku prací o jeho životě a potřebách, vyd. ve Val. Meziříčí red. Fr. Táborského a dr Vl. Fialové (od r. 1941 po smrti Táborského jen red. dr Fialové) je otiskena řada prací o našem kraji, neboť obě oblasti se navzájem dotýkají.

Roč. VI. (1940): Dr Adolf Turek ve své monografické studii o »Janu Skrbenském z Hřiště na Fulneku a Dřevohosticích«, štědrém ochránci Komenského a cílem účastníku stavovského odboje, dotýká se nejednou i osudu města Hranic a styků Skrbenského se zdejší šlechtou před Bílou horou. Dr František Trávníček v posmrtné studii o *Frantíšku Pastrnkově*, profesoru slovanské filologie na Karlově universitě v Praze, slavném rodáku kelečském (nar. 4. 10. 1853, zem. 17. 2. 1940), přináší přehled jeho literární tvorby a hodnotí její význam pro českou vědu. Je tu otiskena též podobizna zesnulého.

Roč. VII. (1941): Bohumír Indra v článku *Luterské fary na Valašskomeziříčsku před Bílou horou* všímá si náboženských poměrů na býv. panství lešenském, rožnovském a meziříčském. Mnozí z luterských farářů, jejichž souvislé řady na jednotlivých farách jsou tu zde uvedeny, působili

dříve na Hranicku—Lipensku, resp. mají k tomuto kraji bližší vztah. Čeněk Kramoliš přináší posmrtnou vzpomínku na Josefa Šindela (nar. 1874, zem. 7. 11. 1941), bývalého starostu města Hranic, ředitele měšť. školy v. v., spoluzačladatale městského muzea a jeho věrného strážce až do smrti. Jako učitel působil v Hranicích 42 let.

Roč. VIII. (1943): Bohumír Indra v článku *Vyznání Valacha svobodníka při útrpném právu lipenském roku 1628*, otiskuje vyznání chyceného Kelečana Pavla Jančíka, který sloužil v Juhanové a dal se na zboj mezi Valachy-svobodníky, o valašských přepadech a řádění na Hranicku a Záhoří v letech 1624—1628 (jímání dobytka pod Helfštejnem, boje Valachů s Poláky u Hranic, vypálení Nětčic a j.). — V druhém článku *Ke vpádu Lisovčíků na Moravu r. 1620* (s dodatkem v IX. roč.) otiskuje Bohumír Indra opět z lipenské knihy útrpného práva význačné vyznání 6 chycených kozáků-Lisovčíků, kteří v únoru 1620 za ukrutného řádění protáhli Moravou k Vídni na pomoc císaři. Z najímání těchto Lisovčíků byl stavům podezřelý holešovský farář Jan Sarkander, který byl předtím krátce v Polsku. Po zázračném ušetření Holešova od Poláků byl jat a výslech na útrpném právě zaplatil životem. Indra přináší tu nové cenné zprávy o najímání Lisovčíků, o jejich počtu a složení vojska, jež do otázky sarkandrovske vnesou nové světlo. Také o druhém vpádu v květnu 1620 přes Budišov k Tlučmačovu, se tu dovdídáme cenné zprávy z výslechu posířeného Lisovčíka na útrpném právě lipenském, chyceného v lesích sedláky z Bohuslavk. Jiří Radimský píše v článku *Pozůstalost J. H. A. Gallaše* o pozůstalostním spise Gallašově, nalezeném v zem. archivu v Brně, přinášejícím řadu nových detailů o životě Gallašově, jeho manželky a příbuzných. Inventář pozůstalosti a další spisy obsahují též zajímavé zmínky o literární činnosti Gallašově a o osudech jeho rukopisů. Petr Hykl zhodnocuje v článku *Osmdesát let občanské besedy Jurik v Hranicích* činnost pěveckého spolku hranického od jeho založení r. 1862. Otištěna je tu též velká fotografie všech členů mužského i ženského sboru Jurika z r. 1942. — Třetí číslo ročníku je věnováno spisovateli Čenku Kramolišovi. Vladimír Stupka píše tu o Čenku Kramolišovi, uchovateli valašských tradic, dr Vlasta Fialová o Čenku Kramolišovi-historiku, *Vzpomínky na Kramoliše* přináší Miloš Kašík a Petr Hykel. Kramoliš sám se vyznává v článku »Co mne přivedlo k literární práci«. Bo-

humír Indra zabývá se v článku *Původ Šimona Podolského z Podolí, zem. měřiče král. českého*, původem proslulého rodáka drahotušského, cís. geometra cís. Rudolfa Matyáše, autora Knihy o měrách zemských, který byl synem městského písáře drahotušského, Jana Podolského. Jsou tu přesné údaje o všech členech této významné rodiny drahotušské, z níž vynikl zejména ještě Matěj Sabin, bratr Šimonův, po otci písář městský a autor několika traktátů o Jednotě bratrské, známý nám též jako pokračovatel Drahotušských pamětí, jež nyní vyšly v knižní formě. V krátkém článečku zmiňuje se Bohumír Indra o činnosti *hraničního řezbáře Jana Sumbala* a jeho práci pro kostel v Lešné. Byl to synovec Gallašův, který zemřel tragicky v mladém věku r. 1830.

*Roč. IX. (1946): Dr Jaromír Fialka přináší *Vzpomínku na šedesátku Jaroslava Křičky*, keleckého rodáka. V článečku je též otištěn portrét Křičkův od Fr. Hlavice. O *odboji a osvobození Bystřice pod Hostýnem* a obětech okupace píše tu Oldřiška Zbořilová, o *osvobození Vsetínska* Richard Pavlik, o *ovobození Rožnova pod Radhoštěm* a obětech války Josef Tvarůžek. Bohumír Indra v práci *Otcovský přítel Komenského Bratr Jan Lanecius a vztahy jeho rodiny k Valašsku*, nastiňuje život předního biskupa Jednoty bratrské na Moravě na základě nových zpráv zejména z lipenského městského archivu. Lanecius se v Lipníku oženil a držel tu i dům, zbořený pak pro vystavění zvonice. Všímá si lipenského příbuzenstva a prostředí z něhož vyšla manželka Laneciova i původu obou manželů dcer Laneciových, Br. Molitora z Val. Meziříčí a Br. Jana Efroňa Hranického, pozdějšího správce sboru v Púchově na Slovensku. Všichni tito Bratří byli přátele Komenského a syn Molitorův vzal si pak dceru Komenského za manželku. Je tu uvedeno mnoho cenných zpráv i o bratrské emigraci na Slovensku. Karel Kobliha v článku *O portášském poručíku Václavu Černotském na Vsetíně (1692—1769)*, rozvádí z matrik zápis o předcích Černotského, kteří se na Vsetín přistěhovali kol. r. 1650 z Černotína u Hranic. Boh. Indra má tu ještě drobnou stař Skelná huť pod Hukvaldy r. 1623, v níž si všímá styků zlodějů koní na Valašsku na počátku války třicetileté se sedláky na Hranicku.*

Také *Slezský sborník*, vědecký časopis, věnovaný vlastivědnému průzkumu Slezska, vyd. Maticí Opavskou (řídí

dr B. Sobotík, od r. 1946 též dr Ad. Turek), přináší několik prací o našem kraji.

V roč. 1945 (XLIII.) zabývá se Bohumír Indra v článku *Ke stykům Gallaše s Šeršníkem* styky hranického buditele s jinými osvícenci, zejména s těšínským prefektem gymnasia Šeršníkem a malířem Ignácem Chambrezem. Na těšínském gymnasiu studiovali koncem 18. století hraničtí chráňenci Gallašovi, synovec jeho František Šerý, později farář v Lešné, Ondřej Ostravský, později biskup tarnovský a autor několika theologických spisů, a Bohumír Teiner, kteří prostředkováli styk mezi oběma vzdělanci. Šeršník daroval Gallašovi pro jeho veřejnou knihovnu (založenou r. 1811) kromě vlastních knih 136 svazků naukové literatury, Gallaš přispíval knihami, nerosty a zkamenělinami do muzea Šeršníkova. Oba narázeli na nepochopení svého okolí, korespondence zajímavě ilustruje poměry. Registrujeme tu také dva články hranického autora, prof. reál. gymnasia dr Artura Závodského, zde otištěné. V prvém zabývá se problematikou Bezručova přirovnání, v druhém Základy struktury Bezručovy poesie. Bohumír Indra přináší tu též obšírnou recensí o *Žáhorské kronice* a článcích v ní otištěných se vztahem k Slezsku, od založení sborníku až do jeho zastavení r. 1941.

V roč. 1946 (XLIV.) zmiňuje se Alois Sivek v čl. Ondráš z Janovic o *Gallašových zprávách o valašských zbojnících* v jeho rukopisech. Bohumír Indra v článku *Luterské fary v horním Poodří před Bílou horou* podává obraz náboženských poměrů na sousedních panstvích oderském, spálovském, potštátském, jesenicko-vraženském a fulnecko-kunvaldském. Můžeme tu sledovat souvislé řady luterských farářů na jednotlivých farách, o nichž je tu sneseno mnoho životopisných dat z luterských matrik, městských knih atd. Mnozí kněží působili dříve na Hranicku—Lipensku, nebo uchýlili se sem po vypuzení z Hranicka r. 1622. Upozorňujeme obzvláště na ucelené studie o luterství na panství potštátském a spálovském. Stará luterská křtitelnice spálovská z r. 1619 je tu vyobrazena. Dr Adolf Turek píše o *řádění Geisbergova pluku r. 1607* na sousedním Kravařsku, kam přišli z Hranicka. Registrujeme tu rovněž knihu hranického autora, prof. reál. gymnasia dr Artura Závodského »*Studie o Petru Bezručovi*«, vydanou jako druhý svazek knihovny Společnosti Petra Bezruče v Opavě r. 1946. —a.

DR OBNÉ ZPRÁVY

Archiválie pro Záhoří v Zem. archivu v Opavě.

V rámci t. zv. archivní rozluky mezi čs. republikou, resp. býv. protektorátem a Německem, byly do Opavy v letech 1939-42 předány ze Zem. archivu v Brně, resp. od okresních soudů v Hranicích a Lipníku a od krajského soudu v Nov. Jičíně a Olomouci některé archiválie, týkající se Záhoří, které vcelku šťastně přečkaly válečné události. Jsou to pozemkové knihy z 16.—19. stol. z bývalého panství hranického, podštátského, spálovského, kelčského (Kunčice), veselíčského a lipenského, a to z těch obcí, které byly zabrány Německem. Pro některá z těchto panství předány i patrimoniální spisy z druhé poloviny 18. a z prvej pol. 19. stol. Dále se zde nalézají z drobných sbírek Zem. archivu brněnského některé archiválie (ze 17. až 19. stol.), které svou proveniencí pocházely ze zabraných obcí a panství na Záhoří. Tyto archiválie budou všměs vráceny do Brna pravděpodobně během léta a podzimu letošního roku.

A. T.

Osmdesátiny MUDra MOŘICE REMEŠE.

27. VII. letošního roku dožil se 80 let Dr *Mořic Remeš*, vrchní zdravotní rada v. v. a lékař stát. drah v Olomouci. Rodákem je z Příbora. Ve vědeckých kruzích je znám jako osvědčený geolog a paleontolog. Do Záhorské kroniky přispěl řadou článků. Blahopřejeme!

Sedmdesátiny profesora Jakuba Mráčka.

Profesor *Jakub Mráček* dožil se 25. VII. 1947 70 let; rodák z Kojetína, je archivářem a kronikářem města Lipníka nad Bečvou. O jeho práci pěkně napsal Jar. Kanyza v Záhorské kronice roč. XX., číslo 2., strana 60—61, na což poukazujeme. Rovněž profesor J. Mráček přispěl a přispívá do naší Z. k. — Mnoga ljeta!

Nakladatelství Pokrok, Praha II, Jungmanova 24, vydalo.

President republiky dr Edvard Beneš: *O školské reformě*. Vydáno jako t. 184. sv. Knihovny Národního osvobození. Autorisovaná úprava textu a úvodní komentář od E. Vlasáka. Obálka a grafická úprava Vl. Endla. Cena Kčs 20.—. Kniha obsahuje čtyři projevy z r. 1947: Projevy byly proneseny ke čtyřem skupinám návštěvníků ze školských rad, kteří v březnu a dubnu letošního roku přišli se k němu poradit o naléhavých otázkách chystané školské reformy.

Nakladatelství R. Prombergera v Olomouci vydalo:

Běla Kalinová: *Jedná na světě*. III. vydání, 7—11.000. Zralé klasy sv. 28. — Roman je oslavnou písn matky a její obětavé lásky k dětem. Spisovatelka prokresluje ústřední postavu paní Marie, pro niž rodina znamená největší životní záchrani i nejradostnejší požitek krásy. Ve svých dětech učila se nalézat vždy nový vztah k bolestně zraňujícímu životu. Její pohled, zpokornělý odříkáním a prohráty mateřskou něhou, je z umělecky nejpůsobivějších slozek románu. Kazda z postav má určitý rys figurkářské rázovitosti, vhodně zapadající do tajuplné liduprázdné Jasminové ulice i serosvitné uzavřeného ovzduší Vily Kláry. Dobrotivostí pohledu a věrnosti záznamu zdářilo se spisovatelce dílo, které je z vroucných vyznání díků za onu nevyslovitelnou a nezměnitelnou pohodu mateřského srdce, jež může jemně a prostě vyjadřit opět jenom žena. — Str. 348, Kčs 76.— brož., váz. Kčs 104.— Grafické úpravy věnovány velká péče, papír dřevaprostý, dvoubarevná obálka ak. malíře Aljo Berana.

Nakladatelství PRÁCE, Praha II, vydalo knihu:

Lidská komedie. Slavný americký roman Williama Saroyana *Lidská komedie*, který ve filmové podobě spatřilo statisíce diváků, vychází nyní v nakladatelství Práce (brož. 70 Kčs). Nutno zdůraznit, že teprve v knize náležité vyniknou další klady a hodnoty tohoto hluboce lidského, románového díla. Lidská komedie je pásmem příhod zdánlivě prostých, jsou v ní však obsaženy nejzákladnější bolesti lidského bytí i víra ve vznesené, konečné cíle člověka. Proto je to kniha vzácná, ukazovatel cest, lék v pochybnostech a zmatku srdce. Přeložil G. Bernau.

Velký anglický romanopisec. Mezi mladšími anglickými romanopisci dobyl si významného místa *Rex Warner* třemi romány, z nichž *Letiště* nyní vychází v nakladatelství Práce (brož. 85.— Kčs). Na fantastickém letišti Warnerově vládne vicemarsál, který je párem ohromné letecké organisační a člověkem, jenž chce vytvořit »nové velké muže«, schopné dátí životu svůj zákon a řád. V blízké »vesnicí« pak žijí lidé jaci jsou, pudoví, nezušlechtění, neschopní jít za velkým cílem. Vicemarsál nenávidí rozplizký život vesnice. Předpisy, kázni, tresty chce jej učiniti záměrným, ukázněným, organisovaným. Avšak vicemarsálova cesta proti závratné temnosti života je cestou násilí. Proto jej život začíná přemáhat, aby nakonec vicemarsála smetl, sám zůstávaje poznámenán zářivou stopou vicemarsálova úsilí. Postavy Letiště jsou tak živé, že se nám zdá, jako bychom slyšeli se stránek románu jejich prudký dech, tep jejich srdcí, bušících opojnou horouností lásky, zločinu, zoufalství, touhy a spění k výšinám ducha. — *Sunday Times* o Letišti: »Pravděpodobně jeden z nejskvělejších románů, který byl napsan v posledních dvaceti letech.« Zdařilý překlad je dílem Ivana Jelínka.

HÁDANKÁŘSKÝ KOUTEK

Zahajujeme pravidelný koutek hádanek.

Poskytujeme vám hádankáři místo k ušlechtilé zábavě a k trábení vtipu. Pamatujte, že nejlépe chutná jádro, jež jsme sami rozluštili. Rozluštění pošlete redakci Z. k. v Dol. Újezdě u Lipníka n. Bečvou na korespondenčním lístku do 30. září 1947. Deset správných řešitelů odměníme hodnotnou knihou a jejich jména uveřejníme.

1. Kolik je na stromě listů?
2. Který pták má na konci abecedu?
3. Který svatý má moc zubů?
4. Nač má mlynář bílou čepici?
5. Které zvíře je nejsilnější?

(Prvňích 5 hádanek je ze Záhoří.)

6. CHYBOVKA.

Z následujících 15 vět opravte v jistých slovech nesprávně danou hlásku a z oněch pak 15 správných obdržíte Masarykovo heslo!

Po louce pobíhal kolík a veselé řehtal. — Zedníkovi vypadla cihla z ruky a porouchala mu palác. — Nesťastnímu vojnovi uvízl nápoj v hlavě. — Umělecky provedené plakety zvou k návštěvě výstavy. — Pro popírání lichvy byl zabaven vagon masa. — Teta pustila svoji hubu na pastvu. — Mnohé ženy mláti obilí ještě copy. — Maďarské přehmaty se vysvětlují změkem. — Těžko sítí, není-li pít. — Roinci začali se slávou svých plodin. — Na Vinohradech chtějí stavět postel, jsou však námitky. — Mládenec dal dvice krásnou kůži. — Mnohý spisovatel musí dlouho běsnit, nežli na chléb vydělá. — V létě každý večer je slyšet v dědině klepání koz. — Každý člověk má své dělo v čistotě udržovati.

S.

7. REBUS.

S.

DTM DR
ŠM Z

8. PRESMYČKA.

Časová

Šetrný děd.

9. MÍSTOPISNÁ

VITELLO

to. Udělejte si tento obrázek křídou. Součet čísel musí být 100, jestliže dvakrát umažete a nic nepřipíšete.

7

30

88

10

20